

Демида Євгенія Федорівна
молодший науковий співробітник
відділу педагогічного джерелознавства та біографістики
Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського, Україна

В. К. ПРОКОПОВИЧ (1881–1942): НОВА СТОРІНКА ЕЛЕКТРОННОГО РЕСУРСУ «ПЕДАГОГИ УКРАЇНИ ТА СВІТУ»

У Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. О. Сухомлинського системно здійснюються історико-освітні дослідження, в яких належне місце відводиться біографічним студіям. Одним із ключових інструментів такої роботи є електронний інформаційно-бібліографічний ресурс «Педагоги України та світу» (<https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliohrafichni-resursy/vydatni-pedahohy/>), в якому акумульовано відомості про українських і закордонних освітніх діячів, їхній життєвий шлях, педагогічні ідеї та наукову спадщину. У змісті ресурсу – персональні сторінки, кожна з яких має стабільну структуру та складається з рубрик, наповнених біографічною, бібліографічною, візуальною, меморіальною інформацією. Щороку розробляються нові сторінки та оновлюються вже створені з урахуванням сучасних історіографічних пошуків, фактологічного очищення і осмислення історико-освітніх процесів [1; 2]. Цьогоріч у ресурсі відкрито сторінку, присвячену українському педагогу, історику, публіцисту, громадсько-політичному і державному діячеві, одному з активних організаторів української освіти першої третини ХХ ст. В'ячеславу Костянтиновичу Прокоповичу (1881–1942) (<https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliohrafichni-resursy/vydatni-pedahohy/prokopovych-v-k/>).

У рубриці «Біографія» пропонується стаття доктора педагогічних наук, професора, дійсного члена (академіка) НАПН України Л. Д. Березівської з видання «Педагоги України (друга половина ХІХ – початок ХХІ ст.): енциклопедичний біографічний словник» [3]. У публікації подано узагальнений науково верифікований виклад життєвого та творчого шляху В. К. Прокоповича, окреслено його викладацьку діяльність, участь у громадсько-просвітницькій роботі, державотворчих процесах. Показано роль діяча у формуванні української освітньої політики періоду визвольних змагань та культурно-національного відродження 1917–1921 рр. Окрему увагу приділено еміграційному періоду його життя, участі в консолідації

української політичної еміграції, розвитку видавничої справи та заснуванні культурно-освітніх інституцій у Європі.

Рубрика «Бібліографія праць» репрезентує науково-педагогічну, організаційно-освітню та публіцистичну спадщину діяча. Представлено архівні документи, брошури та публікації В. К. Прокоповича в часописах «Світло» (1910–1914), «Українська вільна школа» (1918), «Тризуб» (Париж, 1927–1935). Ці праці позиціонують автора як одного з теоретиків української національної школи початку ХХ ст., засвідчують його безпосередню участь в розробленні і реалізації освітньої реформи в Україні, а також демонструють творчу працю в ім'я української ідеї у вимушеній політичній еміграції.

Рубрика «Бібліографія публікацій про життя та діяльність» містить перелік наукових досліджень – довідкових матеріалів, статей, монографій, дисертацій, у яких проаналізовано педагогічну, державницьку та громадсько-просвітницьку діяльність В. К. Прокоповича, актуалізовано його внесок у розвиток української освіти, педагогічної думки та культурно-національного руху. Пропонуються розвідки Л. Д. Березівської, О. М. Завальнюка, О. П. Міхна, М. Палієнко, В. Ф. Солдатенка, В. В. Хоню, С. І. Шитого та інших відомих українських дослідників історії освіти. Переважна більшість бібліографічних записів забезпечено електронними посиланнями до повних текстів, доступних в інтернеті.

В рубриці «Фотогалерея» зібрано індивідуальні портрети В. К. Прокоповича, його світлини з дружиною, фото місць проживання і праці, деяких документів, як от сторінка паспорта В. К. Прокоповича, виданого Місією УНР у Франції 28 жовтня 1930 р., обкладинки та титульні аркуші видань його праць.

У рубриці «Ушанування пам'яті» представлено ювілейну монету, випущену Національним банком України до 125-річчя від дня народження В. К. Прокоповича в серії «Видатні особистості України»; віртуальні виставки державних архівних установ України (ЦДАГОУ, ЦДІАК) та онлайн-проект Педагогічного музею України, в яких віддано шану діячеві.

Персональна сторінка В. К. Прокоповича електронного ресурсу «Педагоги України та світу» сприятиме поширенню інформації про непересічну постать українського освітнього діяча, активного поборника українства, розширить можливості використання цифрових інформаційних ресурсів у науково-освітньому просторі, для історико-освітніх досліджень.

Список використаних джерел:

1. Березівська Л. Д. Вплив педагогічних біографічних досліджень на формування історичної пам'яті українського суспільства. *Українське суспільство у перспективах розвитку: історичний, соціально-*

- політичний, освітньо-педагогічний аспекти* : матеріали VI Всеукр. міжгалуз. наук.-практ. онлайн-конф. в межах XVI Міжнар. вист. «Сучасні заклади освіти – 2025», 26–31 берез. 2025 р., Київ / НАН України та ін. Київ, 2025. С. 44–49. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/745161/> (дата звернення: 17.03.2026).
2. Березівська Л. Д. Електронний ресурс «Видатні педагоги України та світу» як форма представлення педагогічної біографіки в освітньо-науковому просторі. *Педагогічна біографіка та біографістика в сучасному науково-інформаційному просторі* : зб. матеріалів VII Всеукр. наук.-методол. семінару з історії освіти, 20 трав. 2022 р., Київ / НАПН України та ін. Вінниця, 2022. С. 9–11. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/730864/> (дата звернення: 17.03.2026).
  3. Березівська Л. Д. Прокопович В'ячеслав Костянтинівич. *Педагоги України (друга половина XIX – початок XXI ст.): енциклопедичний біографічний словник* / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського ; наук. ред. Березівська Л. Д. Електрон. вид. Вінниця, 2025. С. 303–304. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/745951/> (дата звернення: 17.03.2026).